

ПОЗОРИШНЕ НОВИНЕ

www.narodnopoziroiste.rs

Издаје Народно позориште у Београду

BANCA INTESA

ПРИЈАТЕЉ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА

ПРЕМИЈЕРЕ, ОСТАВКА, ГОСТОВАЊА, НАГРАДА И МЕЂУНАРОДНИ ДАН ПОЗОРИШТА

Од Страдије до Судбине

Након значајних догађаја, дугоочекиваног гостовања нашег славног баритона Жељка Лучића, које је публика, почетком марта, пропратила са великим одушевљењем и гостовања Опере Народног позоришта у Италији, очекује нас и премијера Вердијевог дела „Моћ судбине“.

А на Великој сцени, 12 марта, пред препуним гледалиштем, премијерно је изведен комад Светислава Басаре „Нова Страдија“ писан по мотивима прозе Радоја Домановића, у адаптацији и режији Кокана Младеновића, који је својом представом упутио оштру критику на рачун „надреалног хиперреализма“ у којем

живимо и опште естрадизације друштва због које би се, како је рекао, наша земља могла назвати Естрадијом. Успео је, заједно са глумачком екипом да пронађе адекватну сценску форму којом се, на уметнички начин, обрачунавао са апсурдностима и девијантностима нашег времена. Публика је то препознала саучествујући током представе и поздрављајући је, на крају, бурним аплаузима, а критика се сагласила са судом публике пишући о представи афирмативне критике.

Предраг Ејдус је поднео неопозиву оставку на место управника Народног позоришта у Београду (на које је постављен 15. новембра 2007), коју је Влада Републике Србије прихватила и

потом расписала јавни конкурс за упражњено место, који је објављен 21. марта. До одлуке о новом управнику, на челу Позоришта биће заменик управника Божидар Ђуровић.

Гордани Ђурђевић Димић 26. марта на сцени Српског народног позоришта из Новог Сада, уручена је Награда „Жанка Стокић“.

У петак, 27. марта, обележен је Међународни дан позоришта. Тим поводом Аугусто Боал, позоришни редитељ, писац и политичар из Рио де Жанеира, упутио је своју честитку. Текст поруке и биографија аутора објављени су у целости на интернет презентацији Народног позоришта.

(Стр. 2, 3 и 4)

ПОЗОРИШНЕ
НОВИНЕ

вечерње
НОВИСТИ

УЗ ОВАЈ КУПОН ПРИ КУПОВИНИ
КАРТЕ У НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ
У МЕСЕЦУ АПРИЛУ ОСТВАРУЈЕТЕ

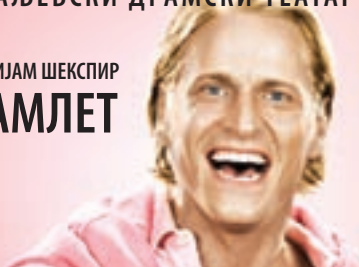
ПОПУСТ
20%

КРАЉЕВСКИ ДРАМСКИ ТЕАТАР „ДРАМАТЕН“

ВИЛИЈАМ ШЕКСПИР
ХАМЛЕТ

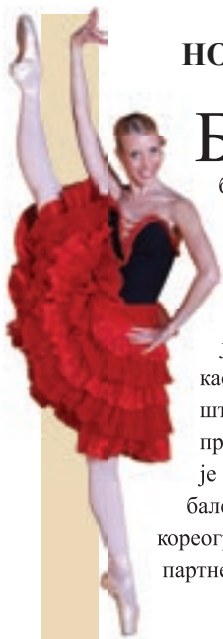
ГОСТОВАЊЕ
04.05.
05.05.

КАРТЕ СУ
У ПРОДАЈИ

НОВА КИТРИ

Бојана Жегарац, солисткиња Балета Народног позоришта, наступила је први пут у улози Китри у балету Л. Минкуса „Дон Кихот“, у кореографској поставци легендарног Владимира Васиљева. У овој изузетно технички и глумачки захтевној улози, млада балерина се представила београдској публици 26. марта 2009, а њен партнер је био солиста Јовица Бегојевић који је наступио као берберин Базил. Оркестром Народног позоришта дириговала је Весна Шоуц. Мила Драгичевић, прима балерина Балета Народног позоришта, која је са успехом наступала у ранијој поставци овог балета, наступиће 2. априла у улози Китри у новој кореографској поставци Владимира Васиљева. Њен партнер биће солиста Балета Јован Веселиновић.

Б.К.

ПРЕМИЈЕРА У ОПЕРИ

Ауторски тим опере „Моћ судбине“, чија се премијера после више одлагања очекује 11. априла, чине диригент Александар Марковић, гост из Аустрије, (на репризама ће дириговати Ђорђе Павловић и Ана Зорана Брајовић), редитељ Даријан Михајловић, сценограф Александар Де-

нић и костимограф Ивана Васић. У улози Маркиза од Калатраве наступиће Вук Матић, Ненад Јаковљевић и Драгољуб Бајић; Леоноре - Јасмина Трумбеташ Петровић, Ана Рупчић и Драгана Радаковић; Дон Карлоса - Миодраг Д. Јовановић и Никола Мијаиловић; Дон Алвара - Душан Плазинић и Хон Ли; Прециозиле - Јадранка Јовановић, Александра Ангелов, Наташа Јовић Тривић, Жељка Здјелар и Тамара Марковић; Фра Мелитонеа - Александар

Стаматовић и Небојша Бабић; Гвардијана - Иван Томашевић, Драгољуб Бајић и Ненад Јаковљевић; Собарице - Татјана Митић и Иванка Раковић; Алкаде - Бранислав Косанић и Свето Кастратовић; Трабука - Игор Матвејевић, Дарко Ђорђевић и Љубодраг Беговић; Хирурга - Бранислав Косанић и Љубодраг Беговић.

В.К.

НОВЕ ПРЕМИЈЕРЕ У ДРАМИ

На Сцени „Раша Плаовић“, 16. марта, почеле су пробе комада „Роналде, разуми ме“ Филипа Вујошевића у режији Ане Томовић. Реч је о једном од два првонаграђена комада на овогодишњем анонимном конкурс за драмски текст Стеријиног позорја и поставља се на сцену уместо „Последње ватре“ (Деа Лоер) која је првобитно била у плану. Одлуку о овој промени донео је Управни одбор Народног позоришта коју је прихватило Министарство културе Републике Србије. Премијера се очекује крајем априла. Занимљиво је да ће одмах потом почети пробе текста Маје Пелевић „Можда смо ми Мики Маус“ који је прошле године такође победио на анонимном конкурс за најбољи драмски текст Стеријиног позорја, тако да ће Народно позориште, практично узастопно имати премијере два најбоља драмска текста, у последње две године, изабрана по значајним критеријумима угледног позоришног тела. Притом, реч је о савременим домаћим текстовима младих аутора са свежим и осетљивим чулима за стварност, па се с разлогом очекују занимљива и успешна сценска остварења која ће подстаћи шире интересовање публике. Текст Маје Пелевић, припремаће се у копродукцији са Позориштем „Бункер“ из Љубљане, режираће га Матијаж Пограјц, а премијера се очекује у јуну, на самом крају позоришне сезоне.

С.Ж.

ЖАНКА СТОКИЋ - ГОРДАНИ ЂУРЂЕВИЋ ДИМИЋ

Портрет велике глумице

Једногласном одлуком жирија у саставу: Мира Ступица, Манојло Вукотић, Радмила Живковић, Јелисавета Сека Саблић и Предраг Ејдус, Награда „Жанка Стокић“ за 2008. годину, коју додељују Народно позориште и „Вечерње новости“, припала је истакнутој драмској уметници, првакињи Дrame Српског народног позоришта из Новог Сада, Гордани Ђурђевић Димић, коју је за Награду предложило Уметничко веће Савеза драмских уметника Србије, које чине Бранка Петрић, Светлана Бојковић, Егон Савин, Милан Цаци Михаиловић и Стеван Копривица. Награда „Жанка Стокић“ се, по пропозицијама, додељује глумици која је „обележила позоришни и филмски живот Србије својом пуном стваралачком зрелошћу и богатством глумачког израза“.

Гордана Ђурђевић Димић, сада већ зрела глумица блиставе каријере, рођена је 1961. у Беоцину, а Академију уметности је завршила у Новом Саду, у класи професора Бранка Плеше. Остварила је бројне бриљантне улоге, међу којима се издвајају: Агнеза у Шнајдеровим „Душманским тишинама“, Црква Ружица у „Белој кафи“ Александра Поповића, Татјана у Пушкиновом „Евгенију Оњегину“, Шефица у Анујевом „Женском оркестру“, Тетка у Јовановићевом „Ослобођењу Скопља“, Јелка у Гончаровљевој и Савиновој „Гужној комедији“, Пук у Шекспировом „Сну летње ноћи“, Марија А. Москаљову у „Ујкином сну“ До-

стојевског и Савина, Жена из манастира у „Находу Симеону“ Милене Марковић, Госпођа Амалија, начелница Добротворне задруге „Српкиња Новосаткиња“ у „Је ли било кнежеве вечере?“ Виде Огњеновић. Свој раскошни глумачки дар, Гордана Ђурђевић Димић је показала и у телевизијским улогама, у серијама „Вратиће се роде“ (2007), „Горки плодови“ (2008), и у филмовима „Мемо“ (2004), „Јесен стиже Дуњо моја“ (2004), и „Седам и по“ (2005).

Добитница је многих угледних признања: Стеријина награда, два „Златна ћурана“, Нушићева награда за животно дело, неколико награда на Сусретима професионалних позоришта Војводине, више годишњих награда Српског народног позоришта,

Награда „Пеђа Томановић“, Награда „Вечерњих новости“...

Она је глумица подједнако снажног драмског и комичарског дара. Одликује је аутентичан, модеран израз, интелигентно контролисана емоција, изражајна мимика и говор телом, задивљујућа моћ гласовне трансформације, способност речитог наговештаја битног, све у свему, високо умеће прецизног компоновања и убедљивог оживотворавања ликовна које је тумачила. Награда „Жанка Стокић“ јој је уручена 26. марта, пред почетак представе „Ујкин сан“ у Српском народном позоришту у Новом Саду. Иако је по пропозицијама било предвиђено да се уручење обави нешто раније, то није било могуће јер се добитница тада налазила на гостовању у Бечу.

■ Сања Живановић ■

ГРЕШНИЦА БЕЗ ГРЕХА РЕХАБИЛИТОВАНА

Истог дана када је донета овогодишња одлука о додели Награде „Жанка Стокић“, Окружни суд у Београду усвојио је захтев за рехабилитацију велике глумице која је 1945. године осуђена на казну губитка српске националне части у трајању од 8 година. Ту пресуду је донео Суд за суђење злочина и преступа против српске националне части, а Жанкин злочин се састојао у томе што је током окупације учествовала у естрадним позориштима „Веселјаци“ и „Централа за хумор“ и у емисији „Шарено поподне“ Радио Београда, због чега је оптужена за сарадњу са немачким окупатором. Осуђена је без браниоца кога није имала чиме да плати. После више од шест деценија суд је, усвојивши

захтев за рехабилитацију, утврдио да Жанка Стокић није била политички активна већ да јој је тада изречена казна заснована

на политичко-идеолошким разлозима.

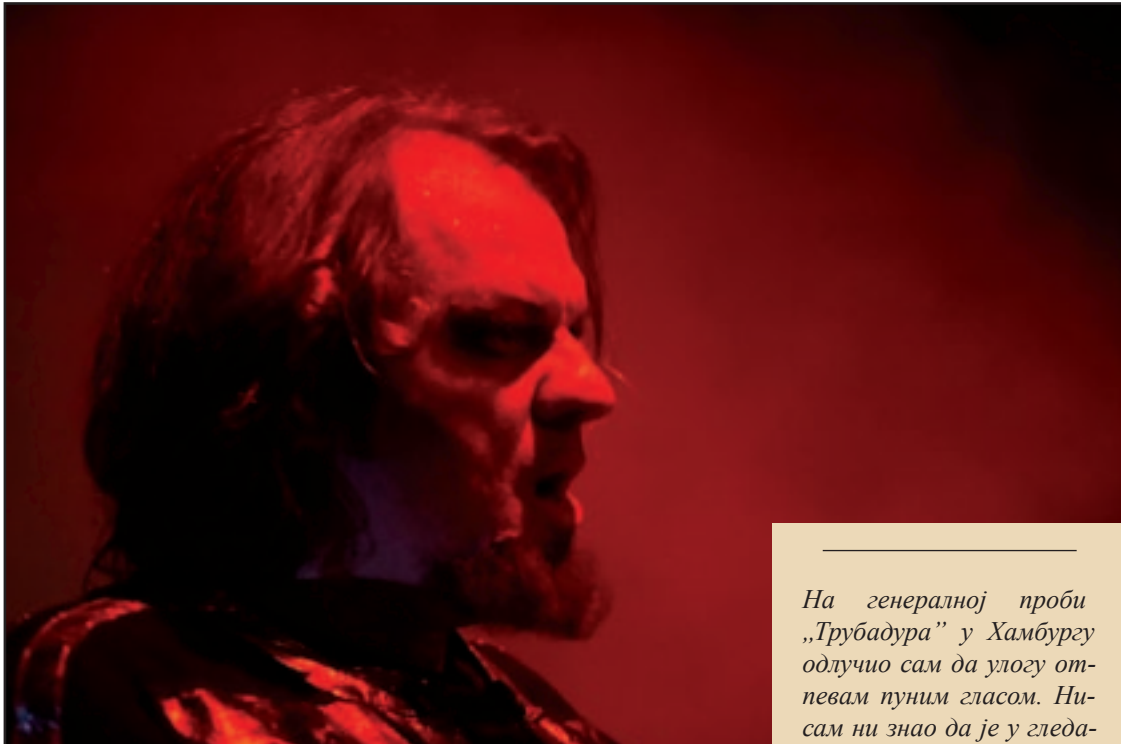
„Сви прави животи су тешки и лепи“, рекао би Андрић, а Жанка Стокић је своје распеће доживела и живела између велике славе и страшног понижења, између чаролије позорнице и чишћења улица, што јој је била досуђена казна. Умрла је три дана после радосне вести коју јој је донео Бојан Ступица, да има дозволу да је ангажује у Југословенском драмском позоришту. Иза ње је, поред великих позоришних рола, остао и један снимљен филм, у режији Косте Новковића, под насловом који не тражи коментар - „Грешница без греха“.

С.Ж.

РАЗГОВОР С ПОВОДОМ | ЖЕЉКО ЛУЧИЋ, БАРИТОН

Из Метрополитена на сцену Народног позоришта

Дуго очекивано гостовање нашег прослављеног баритона Жељко Лучића на сцени Народног позоришта, са које је пре десет година и кренуо на свој пут до светске славе, остварило се 1. марта. Публика је са великим узбуђењем дочекала тај тренутак и испунила салу као ретко када. А Жељко, на питање какав је осећај наступити овде после великих успеха на сцени Метрополитена и Ковент Гардена, каже да су узбуђење и трема исти као када пева и на најзначајнијим светским сценама: „Свака представа је једна врста испита. Грешке нису дозвољене, не могу и не смем да се опуштам, све мора да буде, да не кажем перфектно јер нико није савршен, али тежим да колико год је могуће приближим своје певање перфекцији“.

Овога пута, Жељко Лучић, наступио је у улози Набука у истоименој Вердијевој опери. На његовом репертоару је најчешће Верди или како сам каже „искључиво“ Верди. „Као да су оперске куће на целој земаљској кугли то и препознале, па ме само за те улоге ангажују. Понекада се зажелим и неког другог фаха, на пример, Росинија, Доницетија или Белинија јер стално певам Вердија - од „Симоне Боканегра“, „Макбета“, „Риголета“, „Набука“, „Травијате“ до „Моћи судбине“; све је то на репертоару, у томе се осећам добро, то је мој фах, тако сам почео овде и ето тамо се само наставило“.

Са Вердијевим „Макбетом“ Лучић је, управо, у Метрополи-

тену отворио сезону 2007/08. За диригентским пултом стајао је чувени маестро Џејмс Ливајн, уметнички директор куће. Наступу на овој премијери претходио је Лучићев деби у „Ђоконди“ 2006. године за који је посебно емотивно везан јер је у истоименој продукцији 1966. године наступила његова професорка Бисерка Цвејић и тада је, том представом, отворена нова зграда Метрополитен опере у Њујорку. Претходно је, према речима професорке Цвејић, она певала и на затварању старе зграде у 42. улици. Певати на месту где су наступали великани оперске сцене, Лучић сматра за велику одговорност, и у таквим тренуцима, каже, важно је сачувати здраву памет, разум и ритам „само полако“.

Још у време када је освојио прву награду на такмичењу „Франциско Винас“ у Барселони 1997. године, изјавио је да су његови узорци били и остали само најбољи: Капучили, Бастијанини, Тебалди, Сјепи. „Када купите ЦД са снимцима представа које су снимане уживо, у то време, невероватно је да оне звуче као да су снимане у студију јер тако се некада певало и данас је то непревазиђено“, каже Жељко Лучић.

Када је реч о самим продукцијама у Метрополитену које важе за прилично традиционалне, чини се да је представа „Макбет“ нешто савременија па смо га питали шта он мисли о томе. „Не бих рекао да је то неки искорак. Постоји тренд да сценографија буде врло сведена и то не у циљу штетње него да би нагласак био на певачи-

На генералној проби „Трубадура“ у Хамбургу одлучио сам да улогу отпевам пуним гласом. Нисам ни знао да је у гледалишту Џонатан Френд један од директора у Метрополитену. После пробе, јавио ми се мој агент и рекао: „Па, мислим да ћеш певати у Метрополитену.“

ма. Имали смо срећу да је режију радио Ејдријен Ноубл који нам је омогућио да се певачки максимално искажемо. Пошто живим у Немачкој, у Франкфурту, тамо је ситуација потпуно другачија. На првом месту је режија и уопште се не води рачуна о томе да ли ће певач бити окренут леђима публици или не, да ли ће бити ’бачен’ 30 метара у дубину сцене и одакле певати, што уопште не могу да разумем. У Америци се певач више поштује. Тамо гостују највећа имена светске сцене и са њима режисери не могу да раде како они хоће. Рецимо, када гостује господин Брузон, редитељ му објашњава ’Доћи ћете одавде...’ а он једноставно каже ’Не! Нећу!’. Тако је са великим именима.“

Оно о чему Жељко Лучић није причао, али смо сазнали од његове професорке Бисерке Цвејић, је, да је у Ковент Гардену у коме се никада не аплаудира у току представе, Лучић доживео овације после арије, на отвореној сцени. У наредном периоду, Лучића очекују гостовања у Миланској скали која га посебно радују, а постоји и обећање да до следећег наступа на нашој сцени неће протећи толико много времена као до сада, јер наша публика која га жељно ишчекује - то заслужује.

■ Вања Косанић ■

АИДА У САВА ЦЕНТРУ

На сцени Центра „Сава“ 22. априла поново нас очекује чувена Вердијева „Аида“ у режији госта из Аустрије Карела Дрґача. Овога пу-

та у представи, коју красе монументална сценографија и костими из времена Фараона, као гост у насловној улози наступиће Цветелина Василева, сопран из Бугарске.

В.К.

ИГРАТИ ЖИВОТ

На Великој сцени Народног позоришта у Београду, 12. априла са почетком у 19.30 часова, одржаће се свечани програм посвећено нашем познатом балетском уметнику Милораду Мишковићу. Публици ће бити представљена монографија „Играти живот“ у издању Архива града Београда и филм „Скок у бескрај“ аутора Ивана Јовановића. У оквиру Гала концерта који је посвећен уметнику наступиће Емануел Гат, кореограф и играч из Париза, Балет Народног позоришта и Ансамбл народних игара и песама „Коло“. У фоајеу Друге галерије биће постављена изложба фотографија из богате играчке каријере прослављеног српског играча и кореографа.

Б.К.

МОНСУН У АПРИЛУ

Јавна читања савремене немачке драме, под називом „Монсун у априлу“ одржаће се у Народног позоришту у Београду од 10. до 15 априла, у пробној сали на V спрату. Ова читања реализују се у сарадњи са Гете институтом и часописом Сцена, са жељом да се представи један могући преглед тематских, стилских, формалних тенденција у савременој немачкој драми данас. Додатни критеријум за одабир текстова била је намера да се публици представе аутори који до сада нису превођени на српски језик (одавде изузимамо Деу Лоер чији је комад „Невиност“ раније превела Дринка Гојковић), те не треба да изненади што се избор скоро сасвим поклопио са листом аутора који су 2008. године ушли у најужи круг фестивала у Милхајму, у оквиру којег се бира најбољи драмски текст године. Јавна читања савремене немачке драме су део будуће сталне иницијативе читања савремених европских и светских комада у Народног позоришту у Београду, која је успешно започета 2008. са јавним читањима савремене румунске драме. Програм „Монсун у априлу“ се може погледати на интернет презентацији Народног позоришта.

М. П.

У СУСРЕТ БАЛЕТСКОЈ ПРЕМИЈЕРИ

Нека нова игра

Са великим задовољством и нестрпљивом очекујемо балетску премијеру која ће на Светски дан игре, 29. априла бити изведена на Великој сцени Народног

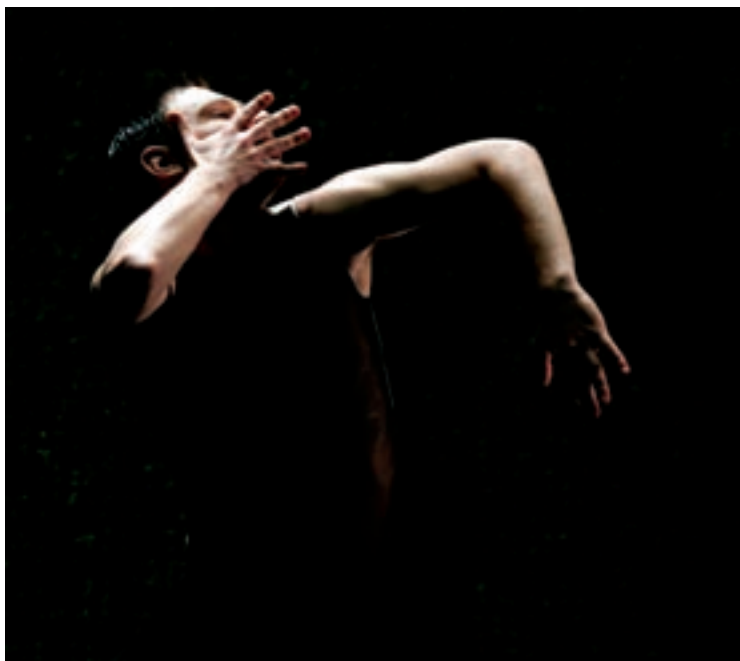
окужењу, а да је главна тема не-сналажење човека у савременом свету. Овом представом, покушаће да дочара свет једне особе која већ деценијама није ништа променила у свом окужењу, која скоро да и не комуницира са

стави до изражаја долази релативност протока времена, пред нама се смењују слике различитих карактера, све је врло динамично, а време уствари стоји. Аутор представе додаје да се помало плаши реакција публике јер је у питању модеран покрет, али се ипак нада успеху. Он истиче и одличну сарадњу са нашим балетским ансамблом којем ова врста покрета није блиска, али показује велики ентузијазам и посвећеност.

Солиста балета Народног позоришта и студент завршне године Факултета за медије и комуникације, Александар Илић, аутор је једночиног балета под насловом „Viva la vida“ (Живео живот). Главну инспирацију је пронашао у лику и делу мексичке сликарке Фриде Кало (1907-1954) чије је стваралаштво класификовано као надреалистичко, а она је категорично то одбијала, иако је излагала са савременицима тог опредељења. Младог кореографа је инспирисала музика Шавеле Варгас и још неколико јужноамеричких извођача. „Истражујем сложене покрете присутне у мојим мислима. Покушавам да анализирам разлике у покрету који свакодневно изводимо и оном који тренутно постоји у мојој глави“, каже Александар Илић. Он истражује различите покрете који би могли бити својствени Фриди, а „Фрида може да буде свако од нас“. Осим тога, Илић спретно комбинује прегршт корака који су досадашње кореографске тенденције покушавали да минимализују, односно оголе. Млади кореограф додаје да је ово врло сложени комад саздан од свих оних малих покрета које ми не испољавамо, односно које можда само носимо у својим мислима.

Остаје нам да сачекамо 29. април и да Светски дан игре проведемо како и доликује, уз неку нову игру.

■ Бранкица Кнежевић ■

Зоран Марковић

позоришта. Овога пута, публика ће бити у прилици да ужива у остварењу двојице младих кореографа који ће својом савременом визијом покрета покушати да освеже балетски репертоар. Дирекција Балета је указала поверење солисти балета Народног позоришта Александру Илићу и слободном уметнику Зорану Марковићу, балетском играчу, који се школовао у Београду и Хамбургу, а наступао је у позориштима у Хановеру, Дрездену и Хагу. Тренутно живи у Холандији. До сада је постављао само минијатуре и ово му је прва кореографија под радним насловом „Интервал“, на савремену музику. Коауторка представе је Зоранова супруга, Маша Колар, играчица модерног балета која му много помаже у реализацији пројекта. На питање шта је тема овог једночиног балета, Зоран Марковић каже да је инспирацију пронашао у свом најближем

Александар Илић

спољашњим светом. Једини извор информација јој је ТВ пријемник и спорадичне посете људи који доносе неке своје верзије свакодневних догађаја. У пред-

БЕОГРАДСКА ОПЕРА У ИТАЛИЈИ

Аплаузи италији

Кoliko кошта уметност? Питање је које, у време светске економске кризе, постављају сви они који не желе да се одрекну уметности. Продукција једне оперске представе у Италији кошта неретко преко милион евра. Опера буде изведена неколико пута, а онда сав тај рад, сценографија, костими, све то буде депоновано, заборављено... То је сурова реалност 14 великих оперских кућа у Италији, као што су Миланска скала, опере у Риму, Болоњи

љен је и у овдашњој идеји да се „увозе“ неиталијанска дела.

Позориште „Алигијери“ у Равени, која има око 300 хиљада становника, настало је 1852. године, има око 900 места у партеру и пет нивоа ложа. Уметнички директор господин Никастро учествује и у обликовању чувеног летњег фестивала у овом месту уз Франка Мазотија и Кристину Мацоти Мути (супругу Рикарда Мутија). Ровиго, пак има око 60 хиљада становника. „Театро Сохале“ (Sociale) је саграђен пре 200 година,

и др, које имају срећу да их муче овакве слатке муке. Међутим, у земљи опере постоји и 36 мањих, „сиромашнијих“ оперских кућа које немају своје хорове, оркестре, самосталну продукцију... Управо је ту београдска Опера нашла своју шансу те је, захваљујући прошлогодишњем успешном гостовању, од 14. до 22. марта пет пута извела своју продукцију „Евгенија Оњегин“ П.И. Чајковског у Равени, Виченци и Ровиго.

„Прошле године смо били веома задовољни продукцијом Штраусове 'Саломе' Опере београдског Народног позоришта па смо се ове године, од више наслова, одлучили за 'Евгенија Оњегина' јер Београд има руску традицију“, рекао је Анђело Никастро, уметнички директор Позоришта „Алигијери“ у Равени. Разлог више је и то што је ова опера Чајковског, компонована пре 130 година, у Равени изведена једном (1973), а у Ровиго никада! Избор представе утеме-

има 650 места и ово му је 193. репертоарска сезона. У њему су наступали Калас, Ђили, Тебалди, Павароти... У Виченци, граду са око 120 хиљада становника, отворено је 2007. године савремено позориште „Театро Комунале“, са око 800 места, у коме се тек од ове сезоне изводе оперске представе.

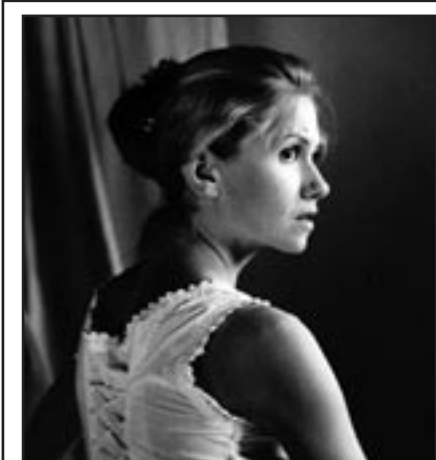
Код нас је премијера ове поставке „Евгенија Оњегина“ била пре 10 година, немиле 1999. године у режији Радослава Златана Дорића а као асистент редитеља, Весна Петровић одржава и води ову представу до данас. У ауторском тиму су и кореограф Владимир Логунов,

АНА МИЛИЋ (1975 – 2009) IN MEMORIAM

Напустила нас је наша драга колегиница и пријатељица Ана Милић, балерина Народног позоришта. Балетску школу „Лујо Давичо“ завршила је у класи професорке Босиљке Колунције. Од 1997. године је члан ансамбла Балета Народног позоришта и ангажована у целокупном балетском репертоару. Била је апсолвент Филозофског факултета, одсек Социологија.

Памтићемо је по веселом духу и бескрајно духовитим речима, неприкосновеној доследности и ширини погледа, изузетном образовању и надареној грациозности у игри.

Колеге и пријатељи из Балета

анске публике Пуно љубави за театар

сценограф Александар Златовић и костимограф Љиљана Орлић. На раскошне сцене, пре свега слике великог бала, у свакој италијанској сали, у којој је изведена опера, публика реаговала са одобравањем. Велики извођачки апарат, осим солиста, 71 члан хора, 68 чланова оркестра, 8 балетских парова, представљао је крупан подухват, пре свега у организационом смислу за техничко особље које је успешно, великом брзином, постављало сценографију премештајући је из сале у салу, доприневши тако са своје стране, целокупном успеху гостовања. Уз силне перипетије, огроман напор Дирекције Опере и предусретљивост италијанских организатора, на пут је ипак пошло преко 200 људи. Мало проба, дуг и напоран пут, ипак, нису угрозили квалитет извођења који је из представе у

личан наступ, мамио буран аплауз. На аплауз је увек могао да рачуна и хор, за који је био задужен диригент Ђорђе Станковић, који је успео да донесе онај "руски" звук, боју. Сјајан наступ имао је и оркестар који је током сваког извођења био доследна подршка певачима. За диригентским пултом био је Јоханес Харнајт.

Окушати се на позорницама италијанских оперских кућа, није нимало једноставно, тако да је сваки наступ био својеврсна аудиција. Сем пет извођења оперске представе, на репертоару овог гостовања био је и концерт у Ровигу којим је дириговао директор београдске Опере Дејан Савић.

„Иако су наша надања била оптимистична, имали смо дозу резерве што долазимо са, за Италију, не-

Позориште у Ровигу

Наши уметници су снимли низ прилога за РТС, РАИ Интернационале и друге локалне телевизије. Концерту у Ровигу је присуствовао господин Влада Николић, генерални конзул Републике Србије у Трсту, што је ово гостовање подигло на ниво државне акције, који му са правом и припада. Најзад, већ су у току и разговори о наставку ове турнеје која прети да постане традиционална, идуће године у поменутих али и новим градовима северне Италије, Ферари и Модени.

познатом опером каква је 'Евгеније Оњегин' и што долазимо у земљу која је синоним за оперу. Имајући то у виду, постигли смо огроман успех. Мислим да су аплаузи и одушевљење публике, као и позиви да се вратимо идуће године са другим насловом, свакако нешто што само афирмативно говори о нашем гостовању“, рекао је Савић.

Пунеће сале у Италији, београдска Опера је показала да може бити конкурентна на оперском тржишту као некада, али да до престижних европских сала може доћи само великим радом и подршком младих певача. Прављење брэнда од наше оперске Куће, а она је то у већем делу друге половине прошлог века заиста била, ипак подразумева заједнички рад и наше државе и Опере Народног позоришта која, не само на папиру, мора имати национални значај.

■ Николета Дојчиновић ■

У својој богатој каријери, уметнички фотограф Вукица Микача бележи многе успехе, почев од значајних награда до бројних самосталних и колективних изложби у земљи и иностранству. Њени радови се чувају у Музејима и архивама, а она сама је највећи део свог професионалног рада посветила позоришту.

Колико је за позоришну фотографију важно добро познавати представу?

Мислим да би то требало да буде елементарна ствар и још један веома битан фактор – позориште морате невероватно волети. Без познавања, можда неко и може да уради нешто, али без љубави тешко. Ја углавном знам текстове унапред и волим да гледам пробе, да тачно знам ко одакле излази и шта се у представи дешава.

Шта је уопште за позоришног фотографа битно да зна, не у техничком већ у уметничком смислу? Ви сте студирали историју уметности?

Мислим да је добро имати неко ликовно образовање. Опет се враћам на љубав пошто сам једном водила свог колегу из Ројтерса на пробу у Атеље 212. Он је изашао после петнаест минута и рекао „Па не, овде треба много стрпљења, не знам како ти ово можеш да радиш“. Било му је досадно и отишао је, јер нема нимало љубави за театар а ни стрпљења.

Како изгледа Ваша сарадња са редитељем, колико она може да буде од помоћи?

Редитељ је од помоћи много ако му не сметам и ако ми дозволи да реализујем оно што сам замислила. Примећујем да се у последњих пет година ствари веома мењају. Све је више ликовних захвата које би требало урадити за рекламну кампању представе, од билборда, „ракете“ за аутобусе, до програма за представу. Последњих година све се ради у последњој секунди, тако да морате у року од два сата, на последњој генералној проби са костимима, који обично касне, да будете максимално успешни. Раније није било фотографија без костима и радило се без панике, лагано.

Који су моменти, такође, битни за Ваш рад у позоришту?

Волела бих да имам више времена да осмислим нешто, да урадим другачије, да направим две – три варијанте фотографија. Мислим да су данас дизајнери у позоришту веома важни. Драго ми је што су позоришта профилисала своје ликовне идентитете ка-

Као инспирација, све ми је важно, чак и музика. Битан је занос глумца на сцени али и добар дизајнер светла, када успе да направи оно што је редитељ замислио. Сви смо ми уствари тим и ја покушавам да пренесем и забележим за будућност то што је тим реализовао на одређеној представи.

да је реч о програмима. Тачно се зна како изгледа програм Југословенског драмског позоришта, како „Бошка Бухе“, а како Народног позоришта.

Стиче се утисак да због минимализма који је завладао у позориштима у вези са сценографијом и костимима, позоришна фотографија можда губи трку са модном фотографијом која је данас попут театарске, некада?

Све зависи од представе. Не бавим се модом, само знам како изгледају фотографије неке представе у којој, како каже Светлана Бојковић „кишобран може да стоји уместо глумца“. Ако је савремени комад са рецимо неким џемперима познате марке, сигурно да те моје фотографије не могу да буду атрактивне као из представе у епохи где је костиме урадила Божана Јовановић. Онда ми је симпатично када људи са стране кажу – боље си урадила „Грађанина племића“ на пример, од неког тамо савременог комада. Наравно, јер је костим раскошнији. Још ми је у глави фантастичан костим Ангелине Атлагић за „Малу сирену“ или у целини представа „Циркус – историја“ Соње Вукићевић.

Да ли бављење позориштем доживљавате као мисију?

Да, врло сам свесна тога, имам у себи страх од пролазности. Свесна сам да ако сам нешто пропустила да урадим, питање је да ли ће остати документ о томе. Зато и радим позоришну фотографију и не занима ме никаква естрада ни мода, ништа што је кратког даха, али не потцењујем људе који то воле.

Да ли пратите позоришну фотографију у свету? Шта се тамо дешава данас?

Пошто сам недавно била у Амстердаму и Берлину обишла сам театре, погледала програме и могу да кажем да сам поносна јер уопште не заостајемо. Годинама радим за међународни дечји фестивал ТИ-БА на који долазе гости из читавог света: Канаде, Шпаније, Русије, Француске... Пошто сам официјелни фотограф фестивала, неке моје фотографије добијају и гости и видим да те фотографије не само да путују по свету, него су од неких настали плакати који су рецимо осванули у Луксембургу пре неку годину, када је овај град био културна престоница Европе.

■ Вања Косанић ■

представу бивао све бољи.

Улогу Оњегина наизменично су певали Миодраг Д. Јовановић и Владимир Андрић, Татјане су биле Јасмина Трумбеташ Петровић и Сузана Шуваковић Савић, Олге - Наташа Јовић Тривић и Жељка Здјелар, Ленског су тумачили Душан Плазинић и Дејан Максимовић, Трикеа - Игор Матвејев и Дарко Ђорђевић, Зарјецког – Бранислав Косанић и Александар Стаматовић. Алтернације нису имали Дубравка Филиповић као Ларина, Олга Савовић као Филипјевна, Љубодраг Беговић као Ротни, Драгољуб Бајић као Гремин, Татјанин супруг, чији је сваки кратак, ефектан и певачки од-

ТРИ ПИТАЊА ЗА ДРАГАНУ РАДАКОВИЋ, ДИРИГЕНТА И СОПРАНА

Уметничко сазревање у Оперском студију

Имали сте прилику да сарађујете са недавно преминулим доајеном Опере Народног позоришта, редитељем Бориславом Поповићем чије име данас носи Оперски студио Народног позоришта. Каква су Ваша сећања?

Сасвим заслужено Оперски студио носи име Борислава Поповића, јер је велики део његове уметничке каријере управо посвећен едукацији младих оперских певача. То је човек који је био апсолутно посвећен театру, а данас је таквих мало. Велики део солиста Опере Народног позоришта су његова „деца“, укључујући и моју маленкост. Сви смо ми прве сценске успехе остварили захваљујући посвећеном и студиозном раду нашег Боре. На пробама се није анализирао и израђивала улога која се ради, него сте од њега упијали стручно знање, разне мудрости и разна животна искуства, која тек сада са дистанце препознајемо на прави начин. Био је то човек са великом животном енергијом, ду-

ховит, јако темпераментан, креативан, дисциплинован, а наравне вредан. Никада му ништа није било тешко, чак је и од мање талентованих певача почетника успео да извуче максимум. Били смо привилегована генерација која је расла и уметнички сазревала уз Борислава Поповића.

Шта значи за младог певача који је на самом почетку каријере (неки су још студенти) рад у оквиру Оперског студија Народног позоришта?

Постоје два аспекта која су веома значајна: један је музички, други је сценски. На музичким пробама, полазници оперског студија уче се певању у ансамблима. Током студија соло певања на Факултету музичке уметности, како и сам назив каже, певају индивидуално.

На Сцени „Раша Плаовић“, 26. фебруара, пред препуним гледалиштем, одржан је концерт полазника Оперског студија „Борислав Поповић“. Данас Оперски студио воде вокални педагог Никола Китановски, редитељ Ивана Драгутиновић и диригент Драгана Радаковић, коју је публика истог месеца имала прилике да први пут чује у улози Тоске у славном Пучинијевом делу, а ускоро ће је чути као Леонору у новој поставци Вердијеве опере „Моћ субине“.

И према студијском програму обавезна композиција је оперска арија. А рад у Оперском студију их шире упознаје са опером, као вокално-инструментално-сценским жанром. Дакле, певање дуета, терцета и већих ансамбала приморавало их да слушају једни друге, усклађују своје индивидуалности у јед-

ну музичку целину и најважније, истовремено прате руку диригента. На режиским пробама уче се сценској абекеди и драматуршки анализирају дело. Упознају се са карактером своје улоге, психологијом лика, односима са другим протагонистима да би га кроз музичку интерпретацију што боље

дочарали. Све ово заједно их оспособљава за позив оперског певача, јер чак и беспрекорно певање без убедљивог сценског израза не оставља добар утисак на публику.

С обзиром да сте Ви и диригент и оперска певачица, колико Вам та чињеница помаже у раду са младим људима?

Веома ми помаже, пошто сам и сама певач, препознајем која су места вокално тешка и наравно сугеришем како да их превазиђу. Када радите са младим људима морате бити веома обазриви у одабиру програма и грађењу музичког укуса. Врло често ме новинари питају како то да сам и диригент и певач, ево сад и Ви. Дириговање и певање су за мене два музичка „заната“ која се прожимају и допуњавају. Једно помаже другом. Битно је да будете што бољи музичар, што више инструмената познајете то сте комплетнији уметник. У свету има много великих имена која су истовремено пијанисти, диригенти, певачи...

■ Вања Косанић ■

ИНОСТРАНА ГОСТОВАЊА БЕОГРАДСКЕ ОПЕРЕ У XX ВЕКУ (13) | ПИШЕ ВЛАДИМИР ЈОВАНОВИЋ

ФЕЛТОН

Значајан допринос светској оперској репродукцији у 20. веку

Ако гостовањима и представама београдске Опере на иностраним сценама у 20. веку о којима сам писао у досадашњим наставцима, овога фелтона, додамо и наступе њеног ансамбла у Копенхагену (1968, „Кнез Игор“ Александра Боролина, „Евгеније Оњегин“ Петра Чајковског и „Дон Кихот“ Жила Маснеа), Ослу (1968, „Евгеније Оњегин“ и „Кнез Игор“), Западном Берлину (1969, „Мазепа“ Петра Чајковског и „Дон Кихот“), Сегедину (1973, „Норма“ Винченца Белинија и „Кнез Игор“), Брну (1975, „Ернани“ Ђузепеа Вердија), Братиславу (1975, „Еро с оног свијета“ Јакова Готовца и „Ернани“), Одеси (1979, „Фалстаф“ Ђузепеа Вердија и „Андре Шеније“ Умберта Ђордана) и Москви (1979, „Фалстаф“, „Еро с оног свијета“ и „Андре Шеније“), долазимо до са знања да је у прошлом веку наша престоница Опера гостовала укупно 59 пута у 21 земљи и да је извела 220 представа, 25 својих врхунских продукција у 26 европских музичких центара, али и у Каиру и Александрији.

Најзначајније и најуспешније раздобље уметничког рада и међународне афирмације Опере Народног позоришта у Београду било је између 1954. и 1969. године, када су познати инострани музички крити-

чари писали, са поштовањем и одушевљењем, о целовитости, лепоти, уиграности и складу њених представа, затим о музичкој изражајности, сценској снази и до тада невиђеном ентузијазму сваког извођача на позорници или у оркестарској „рупи“ као и о изузетним солистичким креацијама, звучној надмоћности хора, атрактивној игри балетског ансамбла и професионалном свирању оркестра. Без обзира на то што се, на пример, Емил Вијермоз, Кларандон, Карл Лебл, Курт Хонолка, Франко Абиати и Ђузепе Пуље не нису увек слагали са музичким и сценским иновацијама Београђана, они су својим критикама само потврдили да је београдска Опера тих година успела да стане уз оне оперске театре у свету који су већ имали изграђен сопствени извођачки стил и изразиту музичко-сценску физиономију, као и да да, значајан допринос тадашњој оперској репродукцији:

-репертоарски: аутентичним тумачењима најзначајнијих, руских опера 19. века („Борис Годунов“ и „Хованшчина“ Модеста Мусорског у инструментацији Николаја Римског-Корсакова и Дмитрија Шостаковича; „Евгеније Оњегин“ и „Пикова дама“ Петра Чајковског и „Кнез Игор“ Александра Боролина), афирмацијом неколико мање познатих, ретко извођених или већ заборављених оперских дела

из светске баштине („Мазепа“ Петра Чајковског, „Иван Грозни/Псковитјанка“ Николаја Римског-Корсакова, „Заљубљен у три наранце“ и „Коцкар“ Сергеја Прокофјева, „Каћа Кабанова“ Леоша Јаначека и „Дон Кихот“ Жила Маснеа) и презентирањем југословенског оперског стваралаштва („Еро с оног

представе“ и стилизације у режији Младена Сабљића и др Фридриха Шрама и сценографији Миомира Денића, у успелим трагањима и постигнућима на музичко-сценском осавремењивању оперског театра, као и

- музички: високим квалитетом заједничког музицирања, на-

свијета“ Јакова Готовца, „Коштан“ Петра Коњовића и „Горски вијенац“ Николе Херцигоње);

- извођачки: продубљивањем рада на садржајној суштини изведених дела доследном применом принципа „јединства оперске

рочито хомогеног и звучног хора и појединих солиста (Валерија Хејбалова, Радмила Бакочевић, Милка Стојановић, Меланија Бугариновић, Милица Миладиновић, Бисерка Цвејић, Ђурђевка Чакаревић, Бреда Калеф, Александар Ма-

ринковић, Стјепан Андрашевић, Драго Старц, Звонимир Крнетић, Станоје Јанковић, Јован Глигоријевић, Душан Поповић, Никола Митић, Жарко Цвејић, Мирослав Чангаловић, Ђорђе Ђурђевић и други), који је остварен зналачким радом диригента Крешимира Барановића, Оскара Данона, Душана Миладиновића, Богдана Бабића, Борислава Пашћана и Милана Бајшанског.

Због свега што је београдска Опера постигла на иностраним сценама од 1954. до 1969. године, то раздобље се с правом означава као њено послератно златно доба и стваралачки и извођачки зенит српске оперске уметности. Оно је могло да траје и знатно дуже да су одређене институције за финансирање културе далекосежније гледале на тадашњи трагички рад београдских оперских уметника и да, потом, није било погубног утицаја самоуправљања на репертоарску и извођачку политику, као и на квалитет представа овог оперског театра. Међутим, без нових истраживања и нових врхунских продукција, Опера Народног позоришта у Београду је после 1969. године бивала све мање интересантна за оперску Европу, тако да су њени изласци у свет у последње две деценије 20. века сасвим престали.

(крај)

